

POVRTNJAK U PROLJEĆE

Sažetak

Proljeće je vrijeme kada u povrtnjaku ima mnogo različitih poslova. Obavlja se osnovna obrada tla, ako to nije učinjeno u jesen, priprema se tlo za sjetvu i sadnju, gnojenje, sjetva i sadnja. Ranije sijani nasad se njeguje.

Ključne riječi: obrada tla, gnojenje, sjetva, sadnja, zalijevanje, malčiranje, njega nasada.

Uvod

Travanj i svibanj su proljetni mjeseci u kojima se u povrtnjaku intenzivno obavljaju različiti poslovi. Vremenske prilike pogodne su za rast većine povrtnih vrsta tako da je vegetacija u povrtnjaku bujna. Kako bi nasad održali bujnim, zdravim, a time osigurali dobar urod i kvalitetu plodova, od početaka rasta pojedinih povrtnih kultura potrebno je redovito njegovati nasad.

Kalendar radova u travnju

U zaštićenom prostoru (staklenik, platenik ili kljajalište) već su posijane razne vrste povrća koje se uzgajaju iz prijesadnica. Za sunčanih i toplih dana potrebno je redovito prozračivanje zaštićenog prostora, osobito sredinom dana kada su temperature najviše. Na taj se način mlade biljke prilagođavaju vanjskim uvjetima. Biljke u zaštićenom prostoru također treba i redovito zalijevati.

Na gredice koje su gnojene stajskim gnojem sadi se rani kupus, rani kelj, rani kelj pupčar i rana cvjetača. Sije se mrkva, peršin, cikla, korabica, bob, grašak, kasni kupus, kasni kelj, kasna cvjetača, poriluk, šparoge, salata i blitva.

Kalendar radova u svibnju

Ako duboka obrada nije obavljena u jesen, sada je vrijeme kada se može obaviti. Nakon toga slijedi gnojidba i priprema tla za sjetvu ili sadnju. Na gredicu se sije mrkva, peršin, cikla, rotkva, koraba, salata, špinat, blitva, krastavci, dinje, lubenice i tikvice, grah i grašak. U zaštićeni prostor sije se kupus, kelj, kelj pupčar, cvjetača i poriluk za uzgoj prijesadnica. Na gredicu gnojenu stajnjakom sadi se rajčica, paprika i patlidžan. Bere se salata, jesenski luk, špinat, peršin, rotkvica, šparoga i rabarbara.

¹ Darko Kantoci, dipl.ing. agr.

Priprema tla za sjetvu i sadnju

Ako iz bilo kojeg razloga niste obavili obradu tla u jesen, sada je krajnje vrijeme da to obavite. Zemlja u povrtnjaku prekopa se ("preštiha") na dubinu lopate, 20 do 30 cm. Prije obrade tla po površini se razbacava gnojivo koje se prekopavanjem unosi u zemlju. Ovisno čime raspolažemo, gnojiti se može stajskim gnojem, kompostom ili mineralnim gnojivom. Treba voditi računa da neke povrtne biljke ne podnose direktnu gnojidbu stajnjakom pa se uzgajaju kao druga kultura u plodoredu, odnosno nakon onih vrsta koje traže gnojenje stajnjakom.

Nakon prekopavanja tla površinu zemlje treba što bolje usitniti i poravnati kako bi sjeme imalo što bolje uvjete za klijanje i daljnji rast.

Sjetva i sadnja

Na pripremljenoj površini povrtnjaka prije same sjetve ili sadnje formiraju se gredice. Gredica je obično širine 1,2 do 1,5 m dok je dužina proizvoljna. Povrtne vrste koje uzgajamo direktnom sjetvom najčešće se siju u redove, rjeđe omaške, iz ruke. Između redova ostavlja se potreban razmak kako bi se biljke tijekom rasta što bolje razvijale i kako bismo mogli obavljati obradu tla. Na gredici se napravi plitki jarčić u koji se sije sjeme nakon čega se jarčić zatrpa zemljom, zemlja se lagano pritisne kako bi što bolje prilegla uz sjeme i sve se dobro zalije.

Neke vrste povrća uzgajamo iz prijesadnica, a za sadnju koristimo samo dobro razvijene i zdrave prijesadnice. Pomoću sadilice ili lopatice napravimo jamicu, prijesadnicu zajedno s grumenom zemlje položimo u jamicu, biljku zagrmeno zemljom, dobro pritisnemo zemlju oko korijena biljke i nakon sadnje sve dobro zalijemo. Biljke se sade na potreban razmak među redovima i u redu.

Njega nasada

Povrtne biljke koje smo sijali ili sadili u vegetaciji treba njegovati kako bi što bolje rastle i razvijale se.

Biljke koje sijemo obično izrastu pregusto. Kako bi se te biljke što bolje razvijale, potrebno ih je prorijediti. Ovisno o biljci, obično se ostavlja razmak u redu među biljkama od 5 do 10 cm. Ostavimo li pak biljke da rastu suviše gusto, same će sebe zagušiti, odnosno neće se dobro razviti i prinos će biti manji ili nikakav.

Jedna od važnih mjera njege je zalijevanje. Tu vrlo značajnu mjeru svakako treba provoditi, osobito za sušnog vremena. Najbolje je zalijevati u rano jutro ili predvečer, kada je temperatura zraka niža. Nikako ne zalijevajte tijekom dana, za sunčana i topla vremena jer ćete takvim zalijevanjem napraviti više štete nego koristi. Biljke su osobito osjetljive na nedostatak vlage na početku rasta i u vrijeme plodonošenja pa u tim razdobljima zalijevanje treba biti obilnije.

Nakon kiše ili zalijevanja na površini tla stvara se pokorica. Pokorica na površini tla uvjetuje brži gubitak vlage iz tla zbog njena pojačanog isparavanja, a osim toga nepovoljno djeluje na zračni režim, odnosno, smanjen je dotok zraka u površinski sloj tla. Da bi se to izbjeglo, nekoliko dana nakon svakog zalijevanja ili kiše površinu gredice među biljkama treba lagano okopati. Tim okopavanjem tlo na gredici ostaje razrahljeno, bolje se čuva vlaga u tlu i povećava se prozračnost površinskog sloja tla.

U mjere njege još se ubraja prihrana koja se obavlja prema potrebi za pojedinu kulturu koju uzgajamo te zaštita biljaka. Povrtne kulture u vegetaciji najčešće prihranjujemo nekim mineralnim gnojivom, rasipanjem granula po površini tla i laganim okopavanjem, upotrebom nekog tekućeg gnojiva koje se razrjeđuje vodom i tom se otopinom zalijeva tlo oko biljaka. Možemo upotrijebiti i folijarno gnojivo koje se također u određenom omjeru razrjeđuje s vodom, a dobivenom otopinom prskamo biljke.

Još je jedna mjera njege vrlo važna, a to je borba protiv korova. Korovi su biljke koje samoniklo rastu i ometaju rast i razvoj povrtnih kultura te ih redovito treba uklanjati. U kućnim povrtnjacima ta se borba svodi na plijevljenje, koje može biti naporno i dosadno, no ako želimo čisto tlo, plijevljenje je obavezno. Najbolje ga je obaviti kada je zemlja mokra pa korovne biljke možemo iščupati zajedno s korijenom.

Malčiranje

Malčiranje ili nastiranje tla višestruko je korisna mjera koju primjenjujemo u povrtnjaku. Kao prvo, malčirano tlo bolje zadržava vlagu, korovi slabije rastu, a ako i izrastu, lakše ih je iščupati. Osim toga, nakon kiše ili zalijevanja površina tla je zaštićena malčem pa se ne stvara pokorica i nije potrebno okopavanje.

Materijali za malčiranje su različiti. Tlo možemo malčirati kompostom, pokošenom travom, sijenom, slamom ili piljevinom. Postupak je vrlo jednostavan. Nakon što biljke na gredici izrastu, tlo se nastire nekim od navedenih materijala. Malč će u vegetaciji čuvati tlo od isušivanja i pretjeranog zakorovljenja, postupno će se raspadati i obogatiti tlo organskom tvari, što u konačnici rezultira boljom strukturom tla.

Surveying study

VEGETABLE PATCH

Summary

Spring is the time when there are many different things to do in vegetable patch. The basic soil cultivation has to be done, unless it was already done in autumn, soil is prepared for sowing and planting, then follow fertilization, sowing and planting.

The earlier sowed crop is maintained.

Key words: *soil cultivation, fertilization, sowing, planting, watering, shading, crop maintenance.*